

Van : Wethouder Y. Koster

Datum : 4 februari 2014

Portefeuillehouder(s) : Y. Koster

Portefeuille(s) : Commissie Welzijn

Contactpersoon : C.P.G. Kraan

Tel.nr. : 8513

E-mailadres : kraan.c@woerden.nl

Onderwerp:

Preventief beleid schuldenproblematiek

Kennisnemen van:

De stand van zaken van de ontwikkeling van het preventief beleid schuldenproblematiek.

Inleiding:

Op 19 september vond er een raadsinformatiebijeenkomst plaats met als onderwerp "Preventie en vroege signalering van schuldproblemen. Op basis van de notitie "Samen inzetten op het voorkomen van schuldproblemen" gingen deze avond raadsleden en vertegenwoordigers van ketenpartners met elkaar over dit onderwerp in gesprek. De onderliggende vraag hierbij was: welke maatregelen willen en kunnen de gemeente en ketenpartners treffen en hoe ver willen, kunnen en mogen zij – ook met het oog op de privacy van mensen – hierin gaan?

De uitkomsten van deze avond zijn neergelegd in een verslag dat bij deze RIB gevoegd is. Hieronder volgt een samenvatting van deze uitkomsten, wat hiermee gebeurd is en enkele overige activiteiten die hebben plaatsgevonden als voorbereiding op de te schrijven beleidsnotitie Preventief beleid schuldenproblematiek.

Tijdens de raadsinformatiebijeenkomst zijn drie doelgroepen van het te ontwikkelen beleid besproken. Hieronder volgt de duiding van de groep en de conclusie die de aanwezigen op 19 september ten aanzien van deze groep getrokken hebben:

Groep 1: huishoudens die nog geen schulden hebben, maar wel het risico daarop lopen.

Conclusie van 19 september 2013:

Algemene conclusie van de aanwezigen is dat de privacy van de huishoudens die tot deze groep behoren zoveel mogelijk gerespecteerd moet worden. De gemeente en ketenpartners moeten hierbij een proactieve 'gevende' rol van informatie en advies kiezen. De activiteiten zijn dus met name gericht op 'zenden'. Bij het zenden van deze boodschap moet goed op de toonzetting van deze informatie en advies gelet worden. Voor het slagen van deze activiteiten is het namelijk van groot belang om niet de autonomie van deze huishoudens aan te tasten. De huishoudens die een risico op schulden lopen vinden we via diverse wegen. Bij die ketenpartners, instellingen of bedrijven moet deze informatie en dit advies beschikbaar zijn. De aanwezigen zijn tegen een actieve meldingsplicht van ketenpartners van deze huishoudens bij de gemeente. Tot slot vonden de aanwezigen het belangrijk dat deze huishoudens anoniem hulp kunnen zoeken. Hierbij wordt gedacht aan een instrument waarmee huishoudens anoniem hun financiële fitheid kunnen testen.

Groep 2: huishoudens hebben wel schulden, nog geen schuldproblemen (= de schulden worden nog afgelost)

Conclusie van 19 september 2013:

Algemene conclusie van de aanwezigen is dat het uitermate belangrijk is dat deze huishoudens zo vroeg mogelijk gevonden worden. De regels omtrent privacy vormen hier een belemmering voor. Ketenpartners hebben vanuit privacyoverwegingen moeite om deze huishoudens bij de gemeente aan te melden. Een samenwerkingsconvenant biedt hier een oplossing voor, omdat er dan meer informatie gedeeld mag worden.

Naast het vinden van mensen, moet er ook voor deze groep informatie en advies beschikbaar zijn als zij om hulp gaan vragen en zoeken. De website van WoerdenWijzer zien de aanwezigen als goede plek om een overzicht te bieden aan de huishoudens van alle producten en diensten die in Woerden beschikbaar zijn op dit gebied. De aanwezigen vinden het belangrijk dat er ook een aanbod voor kinderen is.

Groep 3: Huishoudens met schuldproblemen (= huishoudens zijn niet meer in staat om hun schulden af te lossen).

Conclusie van 19 september 2013:

Algemene conclusie van de aanwezigen is dat het belangrijk is dat huishoudens met problematische schulden zo snel mogelijk hulp gaan zoeken dan wel actief hulp aangeboden moeten krijgen. Omdat veel van deze huishoudens al in beeld zijn, spelen privacyoverwegingen hier een minder grote rol. De gemeente kan werkgevers en kredietverstrekkers benaderen om hun werknemers c.q. cliënten te wijzen op de wettelijke taak van de gemeente van schuldhulpverlening en doorverwijzen stimuleren. Hierbij vinden de aanwezigen de term 'schulphulpverlening' drempelverhogend en één aanwezige pleit voor een heldere aanmeldingsprocedure. De bureaucratie bij het aanvragen van een Wwb-uitkering of een gemeentelijke inkomensondersteunende regeling moet zoveel mogelijk beperkt worden.

Op deze avond geformuleerde mogelijke activiteiten voor het te ontwikkelen preventieve beleid en de huidige stand van zaken:

1. Met respect voor de privacy kiest de gemeente een proactieve 'gevende' rol van informatie en advies voor huishoudens die het risico lopen op schulden.

Mogelijke instrumenten zijn: informatie via website en doelgroepgerichte folders verstrekken. Op basis van een oriënterend contact met een schooldirecteur en een huisarts blijkt dat er bij deze ketenpartners behoefte is aan een zeer korte en beknopte folder, zodat zij mensen gericht kunnen informeren en doorverwijzen.

2. De mogelijkheid bieden dat er anoniem hulp gezocht kan worden. Hierbij wordt gedacht aan een instrument zodat iemand zijn 'financiële fitheid' kan testen.

Er is onderzocht welke financiële zelftesten reeds beschikbaar zijn. Een hele brede test die een huishouden een overzicht geeft van en zich bewust maakt van de eigen financiële positie en zijn gedrag is echter nog niet beschikbaar. Er is contact gezocht met het NIBUD en deze is zeer geïnteresseerd in het ontwerpen van een dergelijk product. Het NIBUD wil via het Armoedeplatform verkennen of er gemeenten zijn die middelen ter beschikking willen stellen voor het ontwikkelen van een dergelijke test.

3. Gedrag en bewustzijn van geld versus verleidingen onder de aandacht brengen. Het taboe rond het onderwerp geld moet verdwijnen. Geld en 'hoe redt jij het' wordt een normaal gespreksonderwerp.

De invloed die de gemeente hierop kan uitoefenen is beperkt. Er is vanuit de media momenteel erg veel aandacht voor dit onderwerp; tv-programma's, reclames, krantenartikelen. Deze aandacht draagt bij aan de taboedoorbreking.

4. Er moet een aanbod voor kinderen zijn.

Uit onderzoek blijkt dat er voor kinderen verschillende producten beschikbaar zijn. Via het NIBUD, maar ook in de vorm van lerend theater. De vraag voor het te ontwikkelen beleid is of de gemeente dit aan alle kinderen in haar gemeente zou willen aanbieden, of alleen aan kinderen waarvan bekend is dat hun financiële opvoeding niet voldoet.

5. Voor huishoudens die al schulden hebben, wordt onderzocht of Woerden een samenwerkingsconvenant in geval van betalingsachterstanden met ketenpartners kan aangaan.
De gemeente beschikt inmiddels over een voorbeeld van een samenwerkingsconvenant. Nu moet nog in kaart worden gebracht welke (ketenpartners) hierbij een rol zouden moeten spelen, wat dit van hen vraagt, en welke (financiële) belemmeringen er zouden kunnen optreden. Pas daarna kan de raad een besluit nemen over de mogelijkheid dat de gemeente Woerden een dergelijk samenwerkingsconvenant tot stand wil brengen.
6. Productenaanbod ketenpartners en gemeente in beeld brengen via WoerdenWijzer.
De gemeente beschikt over een productenaanbod uit begin 2013. Op 19 september hebben een aantal ketenpartners aangegeven meer producten te willen aanbieden. Als het tot uitvoering van deze activiteit komt, moet deze informatie verzameld en gepubliceerd worden.
7. Werkgevers en kredietverstrekkers voorlichten, opdat zij hun medewerkers c.q. cliënten kunnen doorverwijzen.
De gemeente kan werkgevers in Woerden benaderen en hen informatie aanbieden voor hun werknemers als bij deze loonbeslag is/wordt gelegd. Wat voor actie de gemeente richting de kredietverstrekkers zou kunnen uitvoeren, is nog niet duidelijk.
8. Gesprek aangaan met kredietverstrekkers over voorwaarden verstrekken leningen.
De gemeente kan hier geen invloed op uitoefenen. Er zijn landelijke normen en voorwaarden vastgesteld waar kredietverstrekkers zich aan dienen te houden. De Autoriteit Financiële Markten bewaakt dit.
9. Voor huishoudens die al schuldproblemen hebben een proactieve benadering kiezen. Huisbezoeken mogelijk als instrument inzetten.
Als de raad t.z.t. besluit dat het inzetten van dit instrument wenselijk is, dan moet vooraf duidelijk zijn wie dit gaan doen (gemeente of ketenpartners) en welke kosten hiermee gemoeid zijn. Ter voorbereiding voor de beleidsnotitie is er contact geweest met een medewerker van de gemeente Amsterdam die huisbezoeken af legt. Dit gaf nog niet voldoende informatie over de kosten en de effectiviteit van dit instrument. Verdere oriëntatie is nog nodig.
10. Schuldhulpverlening: naamgeving en aanmelding helder regelen.
Deze maatregelen liggen in de uitvoering. Hier is in afwachting van de beleidsnotitie nog geen actie op ondernomen.
11. Vanuit het oogpunt van inkomensondersteuning moet de bureaucratie bij het aanvragen van een Wwb-uitkering of een gemeentelijke inkomensondersteunende regelingen zoveel mogelijk beperkt worden.
De gemeente Woerden heeft in 2103 het proces van het aanvragen en verstrekken van een langdurigheidstoelage 'lean' gemaakt. Met ingang van 1 januari 2014 ligt de aanvraag, toetsing en uitvoering bij Ferm Werk. De gemeente heeft geen invloed op de werkprocessen van Ferm Werk.

Overige activiteiten die hebben plaatsgevonden

Analyse van het klantenbestand schuldhulpverlening:

In oktober 2013 heeft er een analyse plaatsgevonden van het Woerdense klantenbestand schuldhulpverlening. Het doel hiervan was in kaart te brengen of "aan het werk" een oplossing zou zijn voor deze huishoudens. Uit de analyse (peildatum oktober 2013) is gebleken dat:

- 42% van de huishoudens heeft inkomen uit werk. Het gaat veelal om lage inkomens.
- 30% van de huishoudens heeft puur alleen op basis van de soort uitkering (WW- en Wwb-uitkering) nog kans aan het werk te kunnen gaan. Hierbij is niet gekeken naar op welke trede van de participatieladder deze mensen staan.
- 28% van de huishoudens bestaat uit volledig arbeidsongeschikten of gepensioneerden. Voor hen is er geen uitzicht op werk.

In een zeer beperkt aantal gevallen zou de partner nog een bijdrage kunnen leveren aan het inkomen, want:

- 75% van de huishoudens in de schuldhulpverlening bestaat uit alleenstaanden.

Dit percentage bevestigt dat met name alleenstaanden in deze tijd van lastenverzwaringen het moeilijk hebben. In recente publicaties wordt aandacht gevraagd voor deze risicogroep, met name als deze alleenstaanden huurders zijn. In een publicatie van het BinnenlandsBestuur (d.d. 31-12-2013) staat het volgende: de huurprijs voor een sociale huurwoning in de grote steden is sinds 2010 met 24% gestegen. In 2010 ging in de grote steden circa 30% van het bruto inkomen van huurders op aan huur, in 2013 is dit gestegen naar 37%. Landelijk gezien is dit cijfer gemiddeld 29%. Door de door de Rijksoverheid opgelegde heffing aan woningcorporaties is de verwachting dat deze verhouding de komende jaren nog ongunstiger wordt. Onderzoeksbureau Rigo (rapport Huur en energielasten in de gereguleerde huursector, d.d. 31-07-2013) doet de suggestie om de stijging in de huurlasten te compenseren door de energielasten voor deze groep te verminderen. Dat kan op meerdere manieren:

- 1) Huurders investeren zelf in energiebesparende maatregelen (spaarlampen e.d.).
- 2) Woningcorporaties investeren in een verbetering van het energielabel van hun woning.

Met betrekking tot 1: Vanuit Woerden Werkt wordt momenteel verkend of er middelen gevonden kunnen worden om Energieteams (via huisbezoek huishoudens en voorlichten over energiebesparende maatregelen) aan het werk te zetten. Als dit lukt, zou aan het bezoeken van deze doelgroep mogelijk prioriteit gegeven kunnen worden.

Met betrekking tot 2: vanuit dit oogpunt en vanuit het oogpunt van duurzaamheid – vindt de gemeente het belangrijk dat de woningcorporaties hun afspraken over verduurzaming nakomen. Signalen wijzen er echter op dat woningcorporaties vanwege financiële redenen van plan zijn om hun investeringen terug te schroeven. De woningcorporatie GroenWest heeft op 16 januari tijdens de raadsinformatiebijeenkomst "Het woondebat" haar toekomstige plannen – mede op dit gebied - gepresenteerd.

Toekomstverkenning

In 2013 is het aantal aanvragen schuldhulpverlening hetzelfde gebleven als in 2012. Dit betekent niet dat hiermee de situatie gestabiliseerd is. Het aantal huishoudens met schulden neemt nog steeds toe. Het vermogen van huishoudens neemt af. Huishoudens vinden de weg naar pandjeshuizen om hun bezittingen te belenen en naar internet om bezittingen te verkopen. Deze uit de media afgeleide ontwikkelingen laten een beeld zien dat huishoudens momenteel bezig zijn om financieel gezien gaten te dichten. Op een gegeven moment zijn de middelen waarmee zij dat kunnen doen uitgeput. Het blijft daarom noodzakelijk om te komen tot een preventief beleid ter voorkoming van schuldhulpproblemen.

Kernboodschap:

Het doel van deze RIB is om de raad te informeren over de voortgang van de werkzaamheden. Door deze tussennotitie kom ik mijn toezegging, die ik gedaan heb tijdens de begrotingsbehandeling van 16 oktober ten aanzien van het programma Werk en Inkomen, na. Op basis van deze voorbereidingen zal het college met een raadsvoorstel naar de raad komen. Ingevolge de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) is de raad is bevoegd om hierop haar kaderstellende rol uit te oefenen.

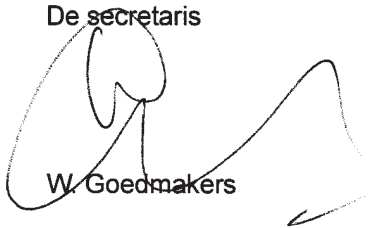
Vervolg:

Zie: Kernboodschap.

Bijlagen:

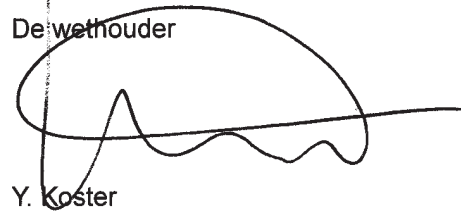
Verslag van de raadsinformatiebijeenkomst Preventie en vroeger signalering van schulden van 19 september 2013. Powerpointpresentatie van gastspreker Nadja Jungmann, gehouden op 19 september 2013. Beiden geregistreerd onder nummer 14i.00155.

De secretaris

W. Goedmakers

De wethouder

Y. Koster

Verslag van de raadsinformatiebijeenkomst Preventie en vroege signalering van schulden van 19 september 2013

Aanwezig:

Diverse raadsleden van de politieke partijen van de gemeente Woerden: CDA, CU/SGP, D66, Onafhankelijke fractie, Progressief Woerden Lijst van der Does.

Vertegenwoordigers van de ketenpartners: WelzijnWoerden, Kwintes, Careyn, GroenWest wonen, RAWB, commissie Diaconie van de Raad van Kerken.

Bestuur: wethouder Y. Koster

Gast spreker: mevrouw. N. Jungman (lector schuldenproblematiek)

Begeleiding door ambtenaren R. de Jongh, B. Tabois en C. Kraan

Inleiding:

Op 19 september 2013 vond een raadsinformatiebijeenkomst plaats met als onderwerp 'Preventie en vroege signalering van schuldproblemen'. De Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs) van 1 juli 2012 bepaalt namelijk dat gemeenten een taak hebben op het gebied van schuldpreventie. Daarbij is de gemeente de regisseur van het beleid en bepaalt zij met de ketenpartners wie welke rol heeft in de uitvoering. Voor deze avond waren dan ook raadsleden en vertegenwoordigers van de ketenpartners uitgenodigd om met elkaar in gesprek te gaan over dit onderwerp.

De raad en ketenpartners ontvingen ter voorbereiding op deze bijeenkomst de notitie "Samen inzetten op het voorkomen van schuldproblemen". Het doel van de avond was om in het openbaar het gesprek met elkaar aan te gaan en elkaars opvattingen helder te krijgen. De onderliggende vraag hierbij was: welke maatregelen willen en kunnen de gemeente en ketenpartners treffen en hoe ver willen, kunnen en mogen zij – ook met het oog op de privacy van mensen - hierin gaan?

Na een algemene inleiding over het onderwerp schuldpreventie, gingen de aanwezigen in drie groepen uiteen. Per groep werden een aantal vragen behandeld. Dit verslag is een weergave van hetgeen die avond besproken werd.

Verslag:

Groep 1: huishoudens die nog geen schulden hebben, maar wel het risico daarop lopen.

- Kenmerken: geheel onbekende groep
- Hoe vinden we deze mensen?
- Hoe ver mogen wij hierin gaan (denk aan privacy)

Gesprek:

Er zijn mensen die een risico lopen op schulden, omdat ze met een inkomensterugval te maken krijgen door een ingrijpende gebeurtenis zoals werkloosheid, van werkloosheidsuitkering in de bijstand terechtkomen, scheiding of omdat het jongste kind in het gezin 18 jaar wordt. De vindplaatsen van deze mensen zijn het UWV, Ferm Werk (Wwb-aanvraag), Burgerzaken en via de GBA (gemeentelijke burgeradministratie). De mensen die werkzaam zijn op deze vindplaatsen kunnen de mensen die zo'n gebeurtenis persoonlijk treft van algemene informatie voorzien en wijzen op bestaande voorzieningen. Juist als er iets ingrijpends gebeurt, zijn deze mensen namelijk kwetsbaarder (meer leerbaar), waardoor zij op dat moment meer openstaan voor informatie en advies van anderen.

Daarnaast lopen mensen met een laag of minimuminkomen kans op schulden. De vindplaatsen van deze mensen zijn Ferm Werk (mensen in een uitkering of mensen die gebruik maken van de declaratieregeling of collectieve ziektekostenverzekering voor minima), woningcorporatie, scholen, huisartsen, sportclubs en kerken. Ook deze groep kan voorzien worden van algemene informatie en gewezen worden op bestaande voorzieningen. Bij die laatste is het de wens van de raad en ketenpartners om de bureaucratie van het aanvraagproces te verminderen.

Tevens is er een groep die boven zijn stand leeft, of vanuit een gevoel van compensatie steeds opnieuw meer uitgeeft dan zij ontvangen. Er zijn moeilijk vindplaatsen aan te wijzen voor deze groep. Conclusie voor deze groep was dat "hoe doe jij dat, hoe redt jij het" een normaal gespreksonderwerp moest worden daar waar mensen bij elkaar komen. Het taboe moet verdwijnen en mensen moeten elkaar zelf durven aanspreken hierover. Mensen moeten om leren gaan met verleidingen. Kinderen moeten voorlichting/scholing krijgen over hoe met geld om te gaan.

Er is ook een groep mensen die door de verkoop van hun huis met een restschuld blijft zitten. De vindplaatsen van deze mensen zijn makelaars en financiële instellingen.

Tot slot is er een groep mensen die met andere – bijvoorbeeld psychosociale - problemen kampen. Deze groep loopt ook een risico om op termijn met schulden geconfronteerd te worden. De vindplaatsen van deze mensen zijn het welzijnswerk (Welzijn Woerden, Careyn, Kwintes) en via WoerdenWijzer.

Conclusie:

Algemene conclusie van de aanwezigen is dat de privacy van de huishoudens die tot deze groep behoren zoveel mogelijk gerespecteerd moet worden. De gemeente en ketenpartners moeten hierbij een proactieve 'gevende' rol van informatie en advies kiezen. De activiteiten zijn dus met name gericht op 'zenden'. Bij het zenden van deze boodschap moet goed op de toonzetting van deze informatie en advies gelet worden. Voor het slagen van deze activiteiten is het namelijk van groot belang om niet de autonomie van deze huishoudens aan te tasten. De huishoudens die een risico op schulden lopen vinden we via diverse wegen. Bij die ketenpartners, instellingen of bedrijven moet deze informatie en dit advies beschikbaar zijn. De aanwezigen zijn tegen een actieve meldingsplicht van ketenpartners van deze huishoudens bij de gemeente. Tot slot vonden de aanwezigen het belangrijk dat deze huishoudens anoniem hulp kunnen zoeken. Hierbij wordt gedacht aan een instrument waarmee huishoudens anoniem hun financiële fitheid kunnen testen.

Groep 2: huishoudens hebben wel schulden, nog geen schuldproblemen (= de schulden worden nog afgelost)

- Kenmerken: huishoudens verkeren al in financiële problemen, bij 50% van deze mensen is sprake van meervoudige problematiek waardoor andere hulpinstanties al betrokken zijn.
- Hoe vinden we de mensen met financiële problemen? Wat zijn de signalen?
- Hoe vinden we / benaderen we de huishoudens met meerdere problemen en die al via een andere weg in beeld zijn: wat zijn de signalen van schuldproblemen?
- Wat wil je doen, kun je doen en hoe ver wil je hierin gaan (denk aan privacy)

Gesprek:

Er zijn diverse vindplaatsen van deze groep mensen:

Ketenpartners:

Groenwest Wonen; signaal is: huur niet betalen

WelzijnWoerden; signaal is: mensen die zich melden na presentatie over diensten WelzijnWoerden, observaties bij bestaande cliënten.

Kwintes; signaal is: uit intakegesprek met cliënt blijken financiële moeilijkheden

Scholen; signalen zijn verzorging, kleding en ontbreken maaltijd van het kind.

De ketenpartners reageren ieder op hun eigen wijze op deze signalen. Uit privacyoverwegingen wordt dergelijke informatie doorgaans niet gedeeld of doorgegeven. Een samenwerkingsconvenant biedt oplossing voor het privacyvraagstuk. Als ketenpartners en gemeenten met elkaar afspraken maken over melding en aanpak, mag er meer wat betreft het uitwisselen van gegevens.

Uit onderzoek is gebleken dat huishoudens doorgaans vijf jaar met schulden kampen, voordat de situatie problematisch wordt. Het is belangrijk om juist in deze vijf jaar preventief in te grijpen. Dat kan door deze groep actief te benaderen, maar deze groep moet zich ook zelf bewust worden van het risico dat zij lopen met schulden. Ook in deze groep constateren de aanwezigen dat het belangrijk is dat 'hoe redt jij het' een normaal onderwerp van gesprek moet worden. Die gesprekken moeten plaatsvinden op plekken waar mensen samen komen (hierbij zijn kerken en scholen genoemd).

Overige organisaties en bedrijven:

Onder deze groep vallen het energiebedrijf, de zorgverzekeraars en het Bureau Krediet Registratie (BKR). Van het energiebedrijf krijgt de gemeente een melding als huishoudens een betaling missen. Van de

zorgverzekeraars ontvangt de gemeente alleen een signaal als een betaling wordt gemist van huishoudens die zijn aangesloten bij de collectieve zorgverzekering voor minima die via de gemeente is af te sluiten (VGZ). Daarnaast worden schulden geregistreerd bij het Bureau Krediet Registratie (BKR). Kredietverstrekkers kunnen hier de schuldenpositie van hun – potentiële – klanten opvragen. Ook bij postorderbedrijven en kredietverstrekkers kunnen mensen schulden aangaan. Deze huishoudens zijn niet in beeld bij de gemeente.

Uit een eerdere inventarisatie is gebleken dat de ketenpartners ieder al veel aanbieden op het gebied van thuisadministratie, budgetbegeleiding en andere vormen van (financiële) begeleiding. Een eenduidig overzicht hiervan ontbreekt. Via WoerdenWijzer zou in beeld kunnen worden gebracht welke producten en diensten in Woerden allemaal beschikbaar zijn als mensen naar hulp op zoek gaan. De aanwezigen vinden het belangrijk dat er ook een aanbod voor kinderen is.

Conclusie:

Algemene conclusie van de aanwezigen is dat het uitermate belangrijk is dat deze huishoudens zo vroeg mogelijk gevonden worden. De regels omtrent privacy vormen hier een belemmering voor. Ketenpartners hebben vanuit privacyoverwegingen moeite om deze huishoudens bij de gemeente aan te melden. Een samenwerkingsconvenant biedt hier een oplossing voor, omdat er dan meer informatie gedeeld mag worden. Naast het vinden van mensen, moet er ook voor deze groep informatie en advies beschikbaar zijn als zij om hulp gaan vragen en zoeken. De website van WoerdenWijzer zien de aanwezigen als goede plek om een overzicht te bieden aan de huishoudens van alle producten en diensten die in Woerden beschikbaar zijn op dit gebied. De aanwezigen vinden het belangrijk dat er ook een aanbod voor kinderen is.

Groep 3: Huishoudens met schuldproblemen (= huishoudens zijn niet meer in staat om hun schulden af te lossen).

- Kenmerken: huishoudens hebben (vergaande) schuldproblemen en kunnen hier niet meer op eigen kracht uitkomen.
- Hoe stimuleer je – en wie is “je” – aanmelding bij Schuldhulpverlening?
- Welke belemmeringen ervaren schuldenaren en ketenpartners?
- Niet elke aanmelding leidt tot een schuldhulptraject (bijv. gedrag schuldenaar, medewerking schuldeisers onvoldoende).
- Hoe bevorder je medewerking: hoe ver mag je hierin gaan?

Gesprek:

Bij schuldproblemen zijn er twee belangrijke momenten: het moment waarop ze daadwerkelijk ontstaan en het moment waarop het huishouden waar het om gaat hulp aangeboden krijgt of hulp gaat zoeken. Tussen het moment van het ontstaan van problematische schulden en het aankloppen bij schuldhulpverlening zit een gemiddelde termijn van vijf jaar. Des te eerder deze huishoudens bereikt worden met hulp, des te minder groot zijn de uiteindelijke schuldproblemen die dan opgelost moeten worden. Het is dus zaak om deze mensen zo snel mogelijk te vinden.

Werkgevers zijn hierin van groot belang. Zij zijn vaak de eerste die – doordat er loonbeslag wordt gelegd op het inkomen van hun medewerker – merken dat er een problematische schuldensituatie aan het ontstaan is. Het is van belang dat werkgevers in dat geval weten hoe zijn hun medewerkers kunnen helpen en doorverwijzen voor hulp.

Ook commerciële kredietverstrekkers zouden signalen kunnen afgeven als zij merken dat de lening die bij hen loopt niet meer afgelost kan worden. Onderzocht moet worden in hoeverre dit mag vanuit het oogpunt van privacy. In ieder geval kunnen zij hun cliënten stimuleren om hulp te gaan zoeken. Sommige aanwezigen willen dat de gemeente afspraken gaat maken met kredietverstrekkers over de voorwaarden van kredietverstrekking.

In 50% van de huishoudens is er sprake van meervoudige problematiek. Het kan zijn dat de ketenpartners eerder een problematische schuldensituatie zien aankomen dan het huishouden zelf. Hierbij speelt de vraag: moeten gemeenten en ketenpartners wel wachten tot mensen zich gaan aanmelden, of kan er bij ontvangst van een signaal een meer proactieve “er-op-af” benadering gekozen worden. Bijvoorbeeld door op huisbezoek te gaan. En wie neemt deze taak op zich: gemeente of ketenpartners? Aangezien deze huishoudens al in beeld zijn, speelt het probleem van de privacy hier een minder grote rol.

De overheid speelt ook een rol in het laten ontstaan van problematische schuldproblemen. Bijvoorbeeld als mensen te lang moeten wachten op de toekenning van een Wwb-uitkering. De aanwezigen vinden de wettelijke

termijn van acht weken te lang. Ook de bureaucratie bij het aanvragen van inkomensondersteunende regelingen moet zoveel mogelijk beperkt worden.

Tot slot speelt de – wijze van – aanmelding bij schuldhulpverlening nog een rol. Vele aanwezigen vinden de term ‘schuldhulpverlening’ drempel verhogend werken voor mensen om zich daadwerkelijk aan te melden. Eén ketenpartner ervaart de aanmeldingsprocedure voor schuldhulpverlening als een belemmering.

Conclusie:

Algemene conclusie van de aanwezigen is dat het belangrijk is dat huishoudens met problematische schulden zo snel mogelijk hulp gaan zoeken dan wel actief aangeboden moeten krijgen. Omdat veel van deze huishoudens al in beeld zijn, spelen privacyoverwegingen hier een minder grote rol. De gemeente kan werkgevers en kredietverstrekkers benaderen om hun werknemers c.q. cliënten te wijzen op de wettelijke taak van de gemeente van schuldhulpverlening en doorverwijzen stimuleren. Hierbij vinden de aanwezigen de term ‘schulphulpverlening’ drempelverhogend en één aanwezige pleit voor een heldere aanmeldingsprocedure. De bureaucratie bij het aanvragen van een Wwb-uitkering of een gemeentelijke inkomensondersteunende regeling moet zoveel mogelijk beperkt worden.

Ideeën die uit deze avond naar voren zijn gekomen:

1. Met respect voor de privacy kiest de gemeente een proactieve ‘gevende’ rol van informatie en advies voor huishoudens die het risico lopen op schulden.
2. De mogelijkheid bieden dat er anoniem hulp gezocht kan worden. Hierbij wordt gedacht aan een instrument zodat iemand zijn ‘financiële fitheid’ kan testen.
3. Gedrag en bewustzijn van geld versus verleidingen onder de aandacht brengen. Het taboe rond het onderwerp geld moet verdwijnen. Geld en ‘hoe redt jij het’ wordt een normaal gespreksonderwerp.
4. Er moet een aanbod voor kinderen zijn.
5. Voor huishoudens die al schulden hebben, wordt onderzocht of Woerden een samenwerkingsconvenant in geval van betalingsachterstanden met ketenpartners kan aangaan.
6. Productenaanbod ketenpartners en gemeente in beeld brengen via WoerdenWijzer.
7. Werkgevers en kredietverstrekkers voorlichten, opdat zij hun medewerkers c.q. cliënten kunnen doorverwijzen.
8. Gesprek aangaan met kredietverstrekkers over voorwaarden verstrekken leningen.
9. Voor huishoudens die al schuldproblemen hebben een proactieve benadering kiezen. Huisbezoeken mogelijk als instrument inzetten.
10. Schuldhulpverlening: naamgeving en aanmelding helder regelen.
11. Vanuit het oogpunt van inkomensondersteuning moet de bureaucratie bij het aanvragen van een Wwb-uitkering of een gemeentelijke inkomensondersteunende regelingen zoveel mogelijk beperkt worden.

Schuldpreventie in Woerden

Nadja Jungmann
Gilde Schuldhulpverlening

Schuldhulpverlening

Schuldenproblematiek: stijgt

724 GELD

Betalingsachterstand hypotheek: bijna 82 duizend huishoudens

15-04-2013 | Gepubliceerd 12:40
15-04-2013 | Laatste bijgewerkt 09:51

Aanbevelen 2 | Tweeten 3

Ontvang alerts

Vrijdag 19 april 2013. Het laatste nieuws het eerst op NU.nl

Economie / Geldzaken

Gepubliceerd: 27 december 2012 09:51
Laatste update: 27 december 2012 09:53

'Meer mensen uit huis gezet na huurschuld'

Voorpagina
Net binnen
Algemeen
Economie
Schuldencrisis

FORSE TOENAME SCHULDHULPVERLENING AMSTERDAM

AEX 340,78 +0,02% 9° LICHTE REGENBUI 5 FILES / 3 FLITSERS

VOLG BNR: f t in

BNR

NIEUWS

RADIO

OPINIE

EVENTS

Hoger opgeleiden hebben steeds vaker problematische schulden

Door Fleur de Bruijn
03 april 2013 10:20 AM

11 augustus 2012, 19:42

Forse toename in loonbeslagen door krimp van inkomsten

AD NEDERLAND BUITENLAND SPORTWERELD SHOWBIZZ
GELD CONSUMENT

Zorgverzekering voor veel mensen onbetaalbaar

BEWAAR GERELATEERD NI

bron: AD

Digitaal Ambtenaar en Carrière Overhe
papers | Opleidingen

Meer over
CONSUMENT

Schulden in cijfers

- “Huishoudens in de **rode cijfers**”
 - **1 op 4** huishoudens heeft achterstanden:
 - Is niet in staat een onverwachte aankoop te doen twv € 850
 - **1 op 6** huishoudens heeft of loopt risico op problematische schulden (***Nog niet de helft*** maakt gebruik van schuldhulpverlening)
- Wanbetaling zorgpremie
 - 314.000 mensen in de bronheffing
 - Stijging 5 procent sinds januari
 - Oververtegenwoordiging o.m. jongeren, inwoners grote steden

Achtergrond schulden

- Het kan iedereen treffen

- 634.000 mensen werkloos
- 800.000 huizen onder water
- Meer ZZP-ers dan ooit
- 30 procent langdurige relaties loop stuk

- Maar financiën zijn ook gedrag.....

Kans op financiële problemen

- De kans op financiële problemen is groter als.....
 - Gevoelig is voor verleidingen
 - Bij de dag leeft
 - Iemand geen spaarbehoefte en/of spaarrekening heeft
 - Geen administratie bijhoudt en/of overzicht heeft
 - Geen goede financiële opvoeding kreeg

Verhouding houding-vaardigheden

Kans op financiële problemen

	Negatieve houding	Meer negatief	Meer positief	Positieve houding
Positieve vaardigheden	90%	75%	46%	21%
Meer positief	93%	80%	55%	27%
Meer negatief	95%	85%	63%	34%
Negatieve vaardigheden	96%	89%	71%	42%

Bron: nibud 2011

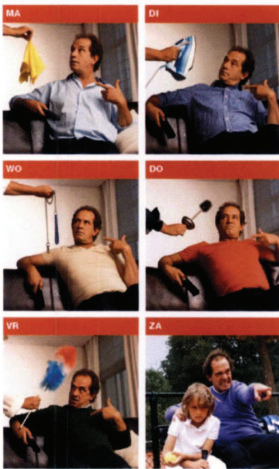
Gedrag is cruciaal

- Gedrag speelt **vaak** een rol bij ontstaan schulden
 - Aanleggen buffer
 - Afwegen uitgaven
 - Overschatten risico's
 -
- Gedrag speelt **altijd** een rol bij oplossen schulden
 - De overtuiging hebben dat je zelf het probleem moet oplossen en dat het hebben van schulden niet normaal is
 - Concessies doen in uitgavenpatroon
 - Volhouden van het juiste gedrag
 - Omgeving meenemen in consequenties
 -

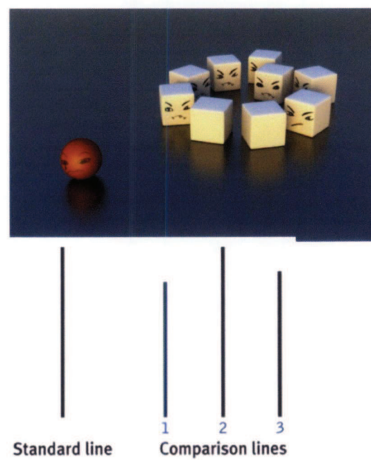
Waar komt motivatie vandaan?

De mens heeft drie psychologische basisbehoeften:

1. Autonomie

2. Betrokkenheid

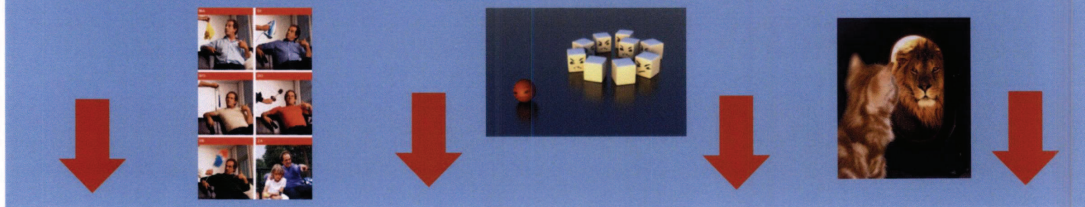

3. Competentie

Dynamiek problematische schulden

De bevrediging van de drie basisbehoeften?

Door problematische schulden raakt de vervulling van basisbehoeften juist verder uit beeld

- **Autonomie:** beslagleggingen ontnemt handelingsruimte
- **Betrokkenheid:** sociaal isolement, schaamte, etc
- **Competentie:** verlies controle gevolgen voor welzijn van dien

Dynamiek problematische schulden

10

- Vervulling basisbehoeften (autonomie, betrokkenheid en competentie) neemt af
- Psychische en fysieke achteruitgang
- Geloof in eigen kunnen (*self efficacy*) neemt af
- Geloof dat het zin heeft neemt af
- Locus of control extern

Herstelreflex

- Ofwel 'reparatiereflex'
- Ongevraagd informeren, adviseren, overtuigen, waarschuwen, bestraffend toespreken, confronteren en overnemen: 'praten tegen ipv praten met de klant'
- Professional ziet noodzaak en belang van verandering en wil er voor zorgen dat het gebeurt
- Resultaat is weerstand en aangeleerde hulpeloosheid:
 - 'Zegt u dan maar wat ik moet doen'

Dus.....

- Als we schulden als een gedragsvraagstuk beschouwen.....
- Als we gedrag willen beïnvloeden.....
- Als dat niet lukt als we in een hulpverleningsreflex schieten.....

- Wat betekent dat dan voor het preventiebeleid?

Preventiebeleid

- Biedt een mix van materiele en immateriële preventie
- Besteed aandacht aan het aanleren vaardigheden maar nog meer aan beïnvloeding van bewustwording
- Ga daarbij specifiek in op zaken zoals omgaan met verleidingen, concessiebereidheid en slachtofferschap

Wat doen andere gemeenten?

- Materiele schuldpreventie
 - Formulierenbrigade
 - Sociaal raadslieden
 - Vrijwillige ondersteuning bij bijv belastingaangifte
 - Belastingadviseur op werkplein
 - Inloopspreekuren voor administratieve vragen
 - Informatie-uitwisseling met bijv zorgverzekeraar
 -

Wat doen andere gemeenten?

- Immateriële schuldpreventie
 - Voorlichting op scholen
 - Budgetcursussen
 - Thuisadministratie door vrijwilligers
 - Groepswork bij bijvoorbeeld maatschappelijk werk

- Vroegsignalering
 - Convenanten met woco, energie en/of zorg
 - Werkgevers

Afsluiting

- Nadja Jungmann
- Nadja.jungmann@socialforce.nl
- 06 29 22 99 77